

Research Paper

Typology, life cycle and Functional Identity of The Family in the Geographical Area of Arak City in 2021

Safora Khosravi, Omid ali Ahmadi*², Ali Roshanaei²

1. PhD student, Department of Sociology, Islamic Azad University, Ashtian, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Sociology, Ashtian Branch, Islamic Azad University, Markazi, Iran

ARTICLE INFO

Abstract

PP: 103-114

Use your device to scan and read the article online

Keywords: *Types Of Family, Stages Of Life Cycle, Functional Identity Of Family, Importance And Cohesion Of Family, Separation Of Family Roles.*

The purpose of this research is to examine the typology, life cycle, and functional identity of families living in Arak City in 2021 from the perspective of married women. The main problem of the research is: what are the different types of family species in Arak City? At each stage of the life cycle, what is the level of family function? And what is the amount of family function in different family types? The theories of Shelsky, Parsons, Duvall, and Giddens are used in this research. The research method is a survey, and the data collection tool is a questionnaire. The statistical population of the research is all married women in the city of Arak, and 404 people have been selected as a sample using Cochran sampling. In this research, the one-way analysis of variance test was used to check the hypotheses. According to the results, four types of families were identified in Arak city, including the first type: stable traditional, the second type: stable modern, the third type: traditional unstable, and the fourth type: unstable today. The differences between the variables among different types of families were examined. The results of the research show that the variables of importance and cohesion of the family, separation of family roles, gender equality (feminine and masculine in the family), and management of family crises, among different types Different families are different. According to the results of the averages, people who have the highest level of importance and cohesion in the family, the functional identity of the family, the degree of freedom in choosing a spouse, gender equality (the absence of women and men in the family), and the ability to manage family crises are in the second type, that is, the modern stable family type. and the people who are in the fourth type, i.e., the unstable family, have the highest level of separation of roles in the family.

Citation: Khosravi, S., Ahmadi, O. A., & Roshanaei, A. (2024). **Typology, life cycle and Functional Identity of The Family in the Geographical Area of Arak City in 2021**, *Geography(Regional Planning)*, 13 (Special Issue 1), 103-114.

DOI: 10.22034/jgeoq.2023.382640.4001

* **Corresponding author:** Omid ali Ahmadi, **Email:** omidaliahmadi@gmail.com

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

The family life cycle refers to the sequence of developmental changes that affect families at different stages of life and compel them to adapt to their children's growth. At each stage, new developmental tasks and challenges may arise (Saroukhani, 2008). The typology of families is examined from different sociological perspectives: the structural approach identifies core and extended family types, the functional approach focuses on tasks such as raising children and caring for adults, and the communication pattern approach considers adaptive and conversational tendencies, as well as four distinct communication patterns (Azad Aramaki, 2014). The functional identity of the family at each stage includes changes in roles and expectations, which become more prominent after the birth of a child and the decision to have children (Chill, 2007). This research was conducted with the aim of investigating changes in the typology and functional identity of families in Arak. Using an inductive approach along with comparative and survey methods, the study explores questions regarding the typology, life cycle, and functional identity of families. The importance of this research lies in understanding the changes in the functional identity of families throughout the life cycle and its impact on the roles of family members. Understanding this relationship can be preventive and practical for families, especially young couples. Given the research gap in the simultaneous investigation of the typology, life cycle, and functional identity of families in Arak, and the city's unique significance as an industrial and immigrant-friendly area, this study holds particular importance and can provide valuable insights for sociologists and family counselors.

Methodology

The statistical population of this research includes all families living as couples in Arak city in 2021. According to Central Province statistics, the number of these families is 93,227 (N=93,227). Cochran's formula was used to determine the sample size for an unlimited population, resulting in a sample size of 404 families. The sampling method

employed in this research is multi-stage cluster sampling. Data collection was conducted using both library research and survey methods, with the main data collection tool being a questionnaire. For data analysis, SPSS software, one-way analysis of variance, and Pearson correlation tests were used.

Results and Discussion

A one-way ANOVA test was conducted to examine the differences in family placement across various stages of the life cycle and family functional identity. The results show an F value of 1.644 with a significance level of 0.009 (with an error level of less than 0.01 and 99% confidence). This indicates that the null hypothesis (H_0) is rejected and the alternative hypothesis (H_1) is accepted, suggesting a significant difference in functional identity among families at different stages of the life cycle. Specifically, families with children not yet of school age exhibit the highest level of functional identity ($p < 0.05$). Another one-way ANOVA was used to assess differences between family placement in various life cycle stages and the importance and cohesion of the family. The results show an F value of 0.967 with a significance level of 0.545 (with an error level greater than 0.05). Thus, the null hypothesis (H_0) is accepted, and the alternative hypothesis (H_1) is rejected, indicating no significant difference in family importance and cohesion across life cycle stages ($p > 0.05$). Similarly, a one-way ANOVA test was conducted to explore differences between family placement in different life cycle stages and gender equality (male and female family roles). The results reveal an F value of 0.984 with a significance level of 0.497 (with an error level greater than 0.05). Consequently, no significant difference was found in gender equality across life cycle stages ($p > 0.05$). Lastly, no significant difference was found between the stages of the life cycle and the ability to manage family crises ($p > 0.05$).

Conclusion

This research investigates family typology, the life cycle, and functional identity. Results indicate that there are significant differences in functional identity among families at various life cycle stages. Families with children not yet of school age exhibit the

highest functional identity. Differences in functional identity are also observed across family types, with the "modern stable family" showing the greatest functional identity. Similarly, importance and cohesion are highest in the "modern stable family," while role differentiation is most pronounced in the "modern unstable family." Differences are also noted in freedom of spouse selection and gender equality, with the "modern stable family" demonstrating the most freedom and

gender equality. The ability to manage family crises is also highest in this type. However, no significant differences are found between life cycle stages in terms of role differentiation, spouse selection freedom, gender equality, or crisis management. In summary, family importance and cohesion, role differentiation, gender equality, and crisis management vary across family types, with the "modern stable family" consistently showing the highest levels.

References

1. Ali Ahmadi, O. (2015). Multiple Structures in Family Life. Report of the Sociology Group Meeting, Iranian Sociological Association, (367). [In Persian]
2. Azad Armaki, T. (2016). Sociology of the Iranian Family. Tehran: SAMT Publishing. [In Persian]
3. Azad Armaki, T., Zand, M., & Khazaei, T. (2000). Examining social and cultural changes across three generations of Tehran families: With an emphasis on comparing ceremonies, customs, and supportive functions. *Social Sciences Quarterly*, 16, 5-29. [In Persian]
4. Azazi, S. (1997). Family Sociology, First Edition. Tehran: Chapakhaneh Publishing. [In Persian]
5. Chill, D. (2007). A Sociological Approach to Families in Today's World. (M. M. Labibi, Trans., 2015). Tehran: Afkar Publishing. [In Persian]
6. Diyanat, M. (2016). The impact of functionalist theory on the formation of bureaucracy and cultural structure in Iran. *Islamic World Political Research Quarterly*, 2(6), 105-125. [In Persian]
7. Duman, F. (2012). The roots of modern feminism: Mary Wollstonecraft and the French Revolution. *International Journal of Humanities and Social*, 2(9), 75-89.
8. Duvall, E. M. (1988). Family development's first forty years. *Family Relations*, 127-134.
9. Etemadi, A. (2014). Investigating the relationship between communication skills and communication patterns in conflict resolution. *Women and Society Quarterly*, 5(1), 63-74. [In Persian]
10. Falsafi Nejad, M. R., Mazinani, H., & Etemadi, A. (2010). Investigating the impact of awareness of developmental tasks in the family life cycle on students' marital satisfaction. [In Persian]
11. Fitzpatrick, M. A., & Ritchie, L. D. (1994). Communication schemata within the family: Multiple perspectives on family interaction. *Human Communication Research*, 20(3), 275-301.
12. Giddens, A. (2017). *Sociology*. (M. S. Kashani, Trans., 29th ed.). Tehran: Ney Publishing. [In Persian]
13. Habibpour Gatabi, K., & Safari Shali, R. (2011). Comprehensive Guide to SPSS Applications in Survey Research and Quantitative Data Analysis. Tehran: Motefakkeran Publishing. [In Persian]
14. Saroukhani, M. B. (2010). Family Sociology. Tehran: Soroush Publishing. [In Persian]
15. Saroukhani, M. B., & Sedaghatifard, M. (2009). The generational gap in the Iranian family: Perspectives and insights. *Social Sciences Research Journal*, 3(4), 7-31. [In Persian]
16. Shakeri Begi, A. (2011). Modernization, Social Capital, and the Iranian Family. Tehran: Sociologists Publishing. [In Persian]
17. Walsh, F. (2016). A family developmental framework: Challenges and resilience across the life cycle.

انجمن ژئوپلیتیک ایران

فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)

دوره ۱۳، شماره ۵۱، تابستان ۱۴۰۲

شاپا چاپی: ۶۴۶۲-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲-۲۷۸۳

Journal Homepage: <https://www.jgeoqeshm.ir/>

مقاله پژوهشی

گونه‌شناسی، چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده در حوزه جغرافیایی شهر اراک در سال ۱۴۰۰

صفورا خسروی: دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی.

امید علی احمدی*: استاد دانشکده علوم انسانی، گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آشتیان

علی روشنایی: استاد دانشکده علوم انسانی، گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آشتیان

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>هدف از پژوهش حاضر گونه‌شناسی، چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده‌های ساکن شهر اراک در سال ۱۴۰۰ از دیدگاه زنان متأهل می‌باشد. مسأله اصلی پژوهش این است که انواع مختلف گونه‌های خانواده در شهر اراک کدام است؟ در هر مرحله از چرخه زندگی میزان کارکردهای خانواده به چه میزان است؟ و میزان کارکردهای خانواده در گونه‌های خانواده به چه میزان است؟ در این تحقیق از نظریه‌های شلسکی، پارسونز، دووال و گیدنز استفاده شده است. روش تحقیق پیمایشی و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه می‌باشد جامعه آماری تحقیق کلیه زنان متأهل شهر اراک می‌باشد و با استفاده از نمونه‌گیری کوکران، ۴۰۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده است. و در این تحقیق برای بررسی فرضیه‌ها از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شده است. با توجه به نتایج به دست آمده چهار گونه خانواده در شهر اراک شناسایی شد که شامل: گونه اول: سنتی پایدار، گونه دوم: امروزی پایدار، گونه سوم: سنتی ناپایدار و گونه چهارم: امروزی ناپایدار. که تفاوت متغیرها در بین گونه‌های مختلف خانواده مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان می‌دهد گفت متغیرهای اهمیت و انسجام خانواده، تفکیک نقش‌های خانواده، برابری جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده)، مدیریت بحران‌های خانوادگی در بین گونه‌های مختلف خانواده متفاوت هستند. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که بیشترین میزان اهمیت و انسجام خانواده، هویت کارکردی خانواده، میزان آزادی در انتخاب همسر، برابری جنسیتی (زنانه و مردانه نبودن خانواده) و توان مدیریت بحران‌های خانوادگی را دارند، در گونه دوم یعنی گونه خانواده امروزی پایدار قرار دارند. و افرادی که در گونه چهارم یعنی خانواده امروزی ناپایدار هستند بیشترین میزان تفکیک نقش در خانواده را دارند.</p>	<p>شماره صفحات: ۱۱۴-۱۰۳</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> <p>واژه‌های کلیدی: گونه‌های خانواده، مراحل چرخه زندگی، هویت کارکردی خانواده، اهمیت و انسجام خانواده، تفکیک نقش‌های خانواده.</p>

استناد: خسروی، صفورا؛ احمدی، امیدعلی و روشنایی، علی (۱۴۰۲). گونه‌شناسی، چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده در حوزه جغرافیایی شهر اراک در سال ۱۴۰۰، فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، دوره ۱۳ (ویژه‌نامه ۱)، ۱۰۳-۱۱۴.

DOI: 10.22034/jgeoq.2023.382640.4001

مقدمه

خانواده یکی از نهادهای مهم اجتماعی است که وظیفه حفظ الگوهای فرهنگی و انتقال آن‌ها به نسل‌های بعدی را بر عهده دارد. پارسونز (۱۹۸۸) از نمایندگان کارکردگرایان ساختی معتقد است جامعه با استفاده از ارزش‌ها و هنجارها، رفتار اعضا را کنترل کرده و از خروج آن‌ها از چارچوب نظام جلوگیری می‌کند (دیانت، ۱۳۹۵: ۱۰۸). از سوی دیگر، رویکردهای فمینیستی، خانواده را فضایی برای محدود کردن زنان و تقلیل نقش اجتماعی آن‌ها می‌دانند. این رویکرد معتقد است ساختار موجود خانواده از تفکر مردانه ناشی می‌شود و تحولات در این زمینه می‌تواند تعادل قدرت بین زن و مرد را به‌وجود آورد (دومن، ۲۰۱۲). دووال (۱۹۷۷) با ترکیب سه مرحله ۱- تغییر در تعداد اعضای خانواده ۲- سن و رتبه کلاسی بزرگ‌ترین فرزند ۳- بازنشستگی پدر چرخه زندگی را به هشت مرحله تقسیم کرد که ملاک تعیین مراحل مختلف زندگی سن بزرگ‌ترین فرزند می‌باشد (فلسفی نژاد، مزینانی و اعتمادی، ۱۳۸۹). این پژوهش تغییرات هویتی و کارکردی خانواده‌ها در چرخه زندگی و گونه‌شناسی آن‌ها در شهر اراک در سال ۱۴۰۰ را بررسی می‌کند. با استفاده از چارچوب نظری مناسب، به تحلیل متغیرهای مرتبط با چرخه زندگی و هویت خانواده پرداخته می‌شود. مکاتب جامعه‌شناسی مانند تضادگرایان، کارکردگرایان، ساخت‌گرایان و فمینیست‌ها دیدگاه‌های مختلفی در مورد خانواده دارند؛ تضادگرایان نابسامانی‌های اجتماعی را در ذات خانواده می‌بینند (جالینوچا، ۲۰۰۸)، در حالی که کارکردگرایان آن را منبع نظم می‌دانند. نظریه رشد خانواده نیز به ارتباط بین هویت کارکردی و مراحل رشد اشاره دارد (آزاد ارمکی، ۱۳۹۳).

چرخه‌ی زندگی خانواده به توالی تغییرات رشدی اشاره دارد که در مراحل مختلف زندگی، خانواده‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و آنها را وادار به انطباق با رشد فرزندان می‌کند. در هر مرحله، خانواده‌ها با تکالیف رشدی جدیدی مواجه می‌شوند و ممکن است با مشکلاتی روبرو شوند (ساروخانی، ۱۳۸۸: ۹۷). گونه‌شناسی خانواده در جامعه‌شناسی با رویکردهای مختلف قابل بررسی است. در نگاه ساختاری، دو نوع خانواده‌ی هسته‌ای و گسترده مطرح می‌شود که تعیین‌کننده‌ی نقش‌ها و وظایف اعضا در هر مرحله از زندگی است. در رویکرد کارکردی، خانواده وظایف مهمی مانند تربیت فرزندان، حفظ نسل و مراقبت از بزرگسالان را بر عهده دارد. در الگوی ارتباطی، خانواده‌ها به دو گرایش انطباقی و محاوره‌ای و چهار الگوی رضایت‌طرفین، کثرت‌گرایانه، حمایتی و آزادی مطلق تقسیم می‌شوند (آزاد ارمکی، ۱۳۹۳: ۲۷). هویت کارکردی خانواده در هر مرحله از چرخه‌ی زندگی شامل انتظارات از نقش‌ها و تغییرات آن‌هاست که می‌تواند تحولات جدی در خانواده ایجاد کند. این هویت کارکردی به ویژه پس از تولد کودک و جهت‌گیری فرزندآوری مشهود است (چیل، ۲۰۰۷: ۱۱۲).

این پژوهش با هدف بررسی تغییرات گونه‌شناسی و هویت کارکردی خانواده‌های ایرانی، به‌ویژه در اراک، انجام شده است. نگارنده با رویکرد استقرایی، به مشاهده و کشف عوامل کلیدی مؤثر بر تغییرات خانواده‌های اراکی پرداخته و سپس با روش‌های قیاسی و پژوهش پیمایشی، مدل موردنظر را بررسی می‌کند. این تحقیق در پی پاسخ به سؤالاتی مانند: گونه‌شناسی، چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده در اراک چیست؟ انواع گونه‌های خانواده در اراک کدام‌اند؟ و میزان کارکردهای خانواده در هر مرحله از چرخه زندگی چقدر است؟ می‌باشد. ضرورت این پژوهش ناشی از تغییرات هویت کارکردی خانواده‌ها در طول چرخه زندگی و تأثیر آن بر نقش‌آفرینی اعضاست. شناخت این ارتباط برای خانواده‌ها، به‌ویژه زوج‌های جوان، می‌تواند جنبه‌های پیشگیرانه و کاربردی داشته باشد. همچنین، کارکرد خانواده‌ها تحت تأثیر فرهنگ، آداب و رسوم، و هنجارهای اجتماعی متفاوت است. این مطالعه به دلیل خلأ پژوهشی موجود در بررسی همزمان مفاهیم گونه‌شناسی، چرخه زندگی و هویت کارکردی در اراک، دارای اهمیت است. نتایج این پژوهش می‌تواند برای جامعه‌شناسان، مسئولین کشور، مشاوران خانواده و دیگر نهادهای مرتبط، راهگشا باشد و به شناخت بهتر تغییرات هویت کارکردی خانواده و ارتباط آن با چرخه زندگی کمک کند. این موضوع در شهر صنعتی و مهاجرپذیر اراک، که با چالش‌های محیطی و اجتماعی متعددی مواجه است، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این پژوهش می‌تواند زمینه‌ساز بازنگری و اصلاح برنامه‌ریزی‌های جاری و آینده برای بهبود وضعیت خانواده‌ها باشد.

مبانی نظری

با توجه به اهمیت مسئله تحقیق تاکنون مطالعات گسترده‌ای در خارج و داخل کشور در ارتباط با موضوع تحقیق حاضر انجام شده است.

والش (۲۰۱۶)، پژوهشی با عنوان «بررسی چارچوب رشد خانواده با توجه به تنوع و پیچیدگی سیستم‌های خانوادگی در طول زندگی» انجام داد. این پژوهش به تاب‌آوری و تئوری استرس در خانواده پرداخت تا فرآیندهای سازگاری مثبت با چالش‌های پر استرس را بررسی کند. نتایج نشان داد که فرهنگ، زمان و منابع ساختاری بر مراحل رشد خانواده تأثیر بسزایی دارند. شکری بیگی (۱۳۹۰)، در پژوهشی به بررسی گونه‌شناسی خانوادگی و رابطه تجددگرایی با سرمایه اجتماعی خانواده ایرانی پرداخت. فرضیات شامل تجددگرایی سنتی، تجددگرایی جدید، و تجددگرایی پسامدرن بودند. نتایج نشان داد تجددگرایی سنتی با حفظ سرمایه اجتماعی، تجددگرایی جدید با کاهش آن، و تجددگرایی پسامدرن با افزایش آن همراه است. همچنین، گونه‌های مختلف خانواده در جامعه ایران مشاهده شد. علی احمدی (۱۳۹۴)، تحقیقی در مورد چرخه زندگی در خانواده انجام داده است که در آن با استفاده از الگوی پیمایشی گونه‌شناسی چشم‌داشت نقشی درون خانواده‌ها را اجرا نموده، با توجه به مراحل مختلف زندگی در چرخه خانواده مشترکات نقش‌ها را شناسایی و استخراج نموده، آن‌ها را طبقه‌بندی کرده است. از میان تعداد صد چشم‌داشت نقشی درون خانواده‌ها شش طبقه بدین شرح شناسایی گردیده است که شامل ریشه‌ی اقتصادی، مناسبات عاطفی - درونی، مناسبات عاطفی بیرونی، وظایف فرهنگی - فراغتی و مدیریتی، نقش جنسیتی می‌باشند. وی نتیجه گرفته است این شش دسته چشم‌داشت نقشی، در واقع شش کارکرد محسوب می‌شوند که با نظریه پارسونز قابل تحلیل بوده است.

شلسکی معتقد است که وجود سلطه طبیعی مرد در خانواده ضروری است، زیرا این سلطه تضمین‌کننده حفظ کارکردهای سنتی خانواده است. او باور دارد که حذف این سلطه، که پیروان مکتب فرانکفورت و جنبش‌های آزادی‌خواهانه زنان پیشنهاد می‌دهند، باعث تضعیف خانواده در برابر جامعه می‌شود. شلسکی استدلال می‌کند که نهادهای دارای سلطه انتزاعی و اقتدار از ضروریات زندگی انسانی هستند. او همچنین بر این باور است که ثبات و انعطاف‌پذیری خانواده‌های مدرن به دو قانون اساسی وابسته است (Schelsky, 1978: 297-19). به نقل از اعزازی، (۱۳۷۶: ۷۹-۷۸). پارسونز، برعکس، بر اهمیت عشق و انتخاب آزادانه همسر در خانواده هسته‌ای تأکید دارد. به نظر او، عشق هم پایه و هم نتیجه ازدواج است، زیرا زوجها بر اساس عشق ازدواج می‌کنند و متعهد به دوست‌داشتن یکدیگر هستند. این عشق به اجتماعی کردن کودکان و جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی کمک می‌کند (اعزازی، ۱۳۸۲: ۶۶). در جامعه ایران و به‌ویژه شهر اراک، این نوع ازدواج‌های آزادانه نسبت به گذشته که انتخاب همسر بیشتر بر عهده والدین بود، رایج‌تر شده است و بر رضایت از زندگی زناشویی تأثیر مثبت دارد. به نظر کرک پاتریک، تحولات نقش‌های خانوادگی، اقتصادی و صنعتی شدن، کارکرد فرزندآوری را تحت تأثیر قرار داده‌اند. در حالی که تولیدمثل همچنان به عنوان مهم‌ترین وظیفه خانواده شناخته می‌شود، اما امروزه به عنوان یک انتخاب و نه یک وظیفه دیده می‌شود. این تغییر نگرش به طور کلی در جوامع مختلف هنوز چالش‌برانگیز باقی مانده است (گیدنز، ۱۳۹۶: ۴۲۸). نظریه کرک پاتریک به تغییرات نقش‌های خانوادگی اشاره دارد که این تغییرات بر کارکردها و استحکام خانواده تأثیر می‌گذارند. دووال بیان می‌کند که بحران‌های خانواده، مانند بیکاری، بیماری‌ها، مرگ عزیزان، طلاق و ازدواج مجدد، می‌توانند خانواده را از مسیر معمول خود خارج کنند. این بحران‌ها به نقاط عطف قابل پیش‌بینی در مسیر تحول خانواده اضافه می‌شوند، که تنها پیش از هر مرحله از چرخه زندگی خانوادگی رخ می‌دهند. این بحران‌ها و نقاط عطف ایجاب می‌کنند که خانواده‌ها به وظایف جدید خود توجه کنند تا با شرایط جدید هماهنگ شوند (دووال، ۱۹۸۸: ۲۶). در شهر اراک، خانواده‌ها با بحران‌هایی در چرخه زندگی خود مواجه هستند. زیمیل معتقد است که در روابط صمیمی، تقابل منافع می‌تواند پایداری خانواده را به خطر بیندازد و حتی بنیان آن را متزلزل کند. گیدنز به جنبه‌های عاطفی و مشکلات در روابط خانوادگی اشاره می‌کند و معتقد است که این روابط می‌توانند هم رضایت‌بخش و هم پرتنش باشند. وی به مشکلاتی مانند جدایی، طلاق و تجاوز جنسی به کودکان اشاره دارد که ممکن است به دلیل تابوهای گذشته کمتر به چشم آمده باشند، اما همواره وجود داشته‌اند. این مسائل نشان‌دهنده پتانسیل‌های تنش‌زا و بحران‌های فراگیر در ساختار خانواده هستند.

روش پژوهش

جامعه آماری تحقیق را کلیه خانواده‌های ساکن در شهر اراک که به صورت زوجین در سال ۱۴۰۰ در این شهر زندگی می‌کنند. به استناد آمارنامه استان مرکزی تعداد خانواده‌های ساکن در شهر اراک ۹۳۲۲۷ مورد می‌باشد ($N=93227$). در این پژوهش به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران برای جامعه نامحدود استفاده شده است: نظر به پراکندگی جامعه در شهر اراک و با توجه به حجم جامعه بر اساس جدول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۴۰۴ خانواده به عنوان حجم نمونه تعیین می‌گردد. با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۴۰۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. در این تحقیق از روش نمونه‌گیری نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات هم از روش کتابخانه‌ای (به کار بردن اطلاعات، منابع موجود) هم از روش پیمایش استفاده شده است. تکنیک جمع‌آوری اطلاعات تحقیق حاضر پرسشنامه است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده شده است. برای آزمون فرضیات از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه و آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است.

بحث و یافته‌های تحقیق

جدول ۱- بررسی میانگین متغیرهای مهم به تفکیک گونه‌های خانواده

ردیف	میانگین متغیرها	گونه اول	گونه دوم	گونه سوم	گونه چهارم	کل
۱	میزان استحکام خانواده	۱۵۸/۶۶۳۸	۲۲۶/۲۳۸۳	۹۱/۲۶۳۰	۱۷/۵۰۰۰	۱۷۳/۲۱۲۲
۲	میزان افقی بودن ساختار قدرت در خانواده	۵۵/۰۰۹۴	۶۱/۱۵۳۸	۳۰/۷۱۲۹	۰/۰۰۰	۵۷/۲۵۶۶
۳	میزان تفکیک نقش‌ها در خانواده	۱۷۶/۴۹۲۰	۱۸۳/۷۸۰۶	۱۸۱/۵۲۶۳	۲۰۰/۰۰۰۰	۱۷۹/۶۱۸۷
۴	میزان برابری خواهی جنسیتی در خانواده	۳۸/۶۱۵۵	۳۹/۵۳۲۸	۳۳/۶۲۵۰	۴۴/۰۰۰۰	۳۸/۵۹۷۵
۵	علم‌گرایی	۲/۶۹۹۶	۲/۸۵۵۰	۲/۵۹۳۸	۲/۵۰۰۰	۲/۷۳۸۸
۶	روابط خانواده	۲/۵۳۳۲	۲/۸۰۹۲	۲/۱۵۶۲	۲/۶۶۶۷	۲/۵۹۴۵
۷	کسب و کار	۲/۳۰۰۴	۲/۹۹۲۴	۲/۲۱۸۸	۲/۱۶۶۷	۲/۵۱۷۴
۸	طبقه بندی مالی	۱/۹۱۳۸	۲/۲۷۴۸	۱/۶۸۷۵	۲/۱۶۶۷	۲/۹۱۷۹
۹	معنویات	۲/۸۲۸۳	۳/۱۹۸۵	۲/۵۶۲۵	۲/۱۶۶۷	۲/۹۱۷۹
۱۰	یادگیری و رشد	۲/۱۱۵۹	۲/۵۸۰۲	۲/۰۳۱۳	۲/۵۰۰۰	۲/۲۶۶۲
۱۱	سبک زندگی	۲/۴۶۷۸	۳/۵۷۲۵	۲/۶۵۶۳	۲/۶۶۶۷	۲/۸۴۵۸
۱۲	سرمایه اجتماعی	۳/۰۸۵۸	۳/۳۱۳۰	۲/۷۱۸۸	۳/۳۳۳۳	۳/۱۳۴۳
۱۳	اهمیت و انسجام	۳/۱۱۱۶	۴/۱۶۰۳	۱/۸۷۵۰	۱/۰۰۰۰	۳/۳۳۳۴
۱۴	همسرگزینی	۴/۰۷۳۰	۴/۳۵۸۸	۳/۳۴۳۸	۳/۰۰۰۰	۴/۰۹۲۰
۱۵	آزادی در روابط	۳/۴۶۷۸	۴/۵۵۷۳	۲/۳۷۵۰	۱/۰۰۰۰	۳/۶۹۹۰
۱۶	زنانه و مردانه	۳/۶۷۳۸	۳/۹۰۰۸	۲/۸۷۵۰	۳/۰۰۰۰	۳/۶۷۴۱

با توجه به نتایج جدول از طریق آزمون تحلیل عاملی به دست آمده است می‌توان گونه‌های خانواده در شهر اراک را، به شرح ذیل شناسایی کرد:

گونه اول

در این گونه از خانواده میزان استحکام خانواده در حد متوسط است و ساختار قدرت نیز به میزان متوسطی به شکل افقی می‌باشد. تفکیک نقش‌ها در حد کم است برابری خواهی جنسیتی در حد متوسط است. روابط خانوادگی متوسطی با دیگران دارند پیشرفت زیادی در کسب و کار دارند و از نظر پس انداز و مدیریت مالی در حد متوسط هستند اعتقادات معنوی قوی دارند از نظر یادگیری و رشد در سطح متوسطی هستند. رضایتمندی پایینی از زندگی دارند. سرمایه اجتماعی متوسطی دارند. اهمیت متوسطی نسبت به خانواده دارند. در همسرگزینی آزادی بالایی دارند در روابط درون خانواده و بیان احساسات نسبتاً آزادی دارند. اکثر افرادی که در این گونه هستند تحصیلات پایینی دارند.

گونه دوم

در این گونه از خانواده میزان استحکام خانواده بسیار بالاست. ساختار قدرت به شدت افقی است، میزان تفکیک نقش‌ها تقریباً در حد بالاست، میزان برابری خواهی جنسیتی بالایی دارند. علم‌گرایی در آنها بسیار بالا است. روابط خانوادگی بسیار زیادی با دیگران دارند. میزان پیشرفت بالایی در کسب و کار دارند. از نظر پس‌انداز و مدیریت مالی وضعیت بسیار خوبی دارند. اعتقادات معنوی بسیار قوی دارند میزان یادگیری و رشد بسیار بالایی دارند (اهل مطالعه هستند و در کلاس‌ها و همایش‌ها شرکت فعالی دارند) رضایتمندی بسیار بالایی از زندگی خود دارند. و سرمایه اجتماعی زیادی دارند. و اهمیت خیلی زیادی نسبت به خانواده قائل هستند. در همسرگزینی آزادی بسیار زیادی دارند. در روابط خانوادگی آزادی بسیار زیادی دارند و احساسات خود را بسیار راحت بیان می‌کنند. اکثر افراد تحصیلات دانشگاهی بالایی دارند.

گونه سوم

در این گونه از خانواده میزان استحکام خانواده در حد پایین است. میزان افقی بودن ساختار قدرت پایین است. تفکیک نقش‌ها در خانواده در حد متوسط است. برابری خواهی جنسیتی در حد خیلی پایین است. علم‌گرایی متوسطی دارد. روابط خانوادگی پایینی با دیگران دارند. پیشرفت متوسطی در کسب و کار دارند. از نظر پس‌انداز و مدیریت مالی در وضعیت پایینی هستند. اعتقادات معنوی، متوسطی دارند. یادگیری و رشد پایینی دارند (مطالعه کمی دارند و در کلاس‌ها و همایش‌ها به میزان کمی شرکت می‌کنند) رضایت متوسطی از زندگی دارند. سرمایه اجتماعی بسیار پایینی دارند و اهمیت کمی به خانواده می‌دهند. در همسرگزینی آزادی متوسطی دارند. در روابط درون خانواده آزادی کمی دارند و احساسات خود را به راحتی بیان نمی‌کنند. و اکثر افراد تحصیلات پایینی دارند.

گونه چهارم

در این گونه از خانواده میزان استحکام خانواده در حد بسیار پایین است. ساختار قدرت در این گونه از خانواده مشخص نیست. تفکیک نقش بسیار بالایی دارند. علم‌گرایی بسیار پایینی دارند. روابط خانوادگی متوسطی با دیگران دارند. میزان پیشرفت بسیار پایینی در کسب و کار دارند. از نظر پس‌انداز و مدیریت مالی در سطح متوسطی هستند. اعتقادات معنوی بسیار ضعیفی دارند. میزان یادگیری و رشد بالایی دارند. رضایتمندی متوسطی از زندگی دارند. سرمایه اجتماعی بسیار بالایی دارند. اهمیت بسیار کمی برای خانواده قائل هستند. در همسرگزینی آزادی بسیار پایینی دارند. اصلاً نمی‌توانند احساسات خود را به راحتی بیان کنند. و تحصیلات متوسطی دارند.

با توجه به ویژگی‌های خانواده ۴ گونه از خانواده در شهر اراک شناسایی شد: گونه اول: سنتی پایدار، گونه دوم: امروزی پایدار، گونه سوم: سنتی ناپایدار، گونه چهارم: امروزی ناپایدار

یافته‌های تبیینی (آزمون فرضیه‌ها)

فرضیه اول

به نظر می‌رسد بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۲- بررسی رابطه بین مراحل مختلف چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده

تفسیر	سطح معنی داری (Sig)	مقدار F	میانگین	تعداد	مراحل چرخ زندگی	نوع آزمون
تفاوت معنی دار است	۰/۰۰۹	۱/۶۴۴	۵۲/۱۷۹۷	۶۲	تازه ازدواج کرده و بچه ای ندارم	آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)
			۵۶/۱۱۵۱	۷۰	به سن مدرسه نرسیده است	
			۵۳/۴۰۵۸	۶۹	ابتدایی	
			۵۰/۲۱۴۳	۷۰	دبیرستانی	
			۴۷/۵۷۰۵	۶۷	دانشجو	
			۴۷/۸۰۷۷	۶۵	ازدواج کرده	
			۵۱/۲۶۰۳	۴۰۳	جمع	

برای بررسی وجود تفاوت در بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۱/۶۴۴ می‌باشد که با سطح معنی‌داری که ۰/۰۰۹ می‌باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که فرزندشان به سن مدرسه نرسیده است بیشترین میزان هویت کارکردی خانواده را دارند. Sig.(P)<α(۰/۰۵)

فرضیه دوم

به نظر می‌رسد بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و اهمیت و انسجام خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۳- بررسی رابطه بین مراحل مختلف چرخه زندگی و اهمیت و انسجام خانواده

تفسیر	سطح معنی داری (Sig)	مقدار F	میانگین	تعداد	مراحل مختلف چرخه زندگی	نوع آزمون
تفاوت معنی دار نیست	۰/۵۴۵	۰/۹۶۷	۵۸/۰۵۸۱	۶۲	تازه ازدواج کرده و بچه ای ندارم	آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)
			۵۵/۶۶۶۷	۷۰	به سن مدرسه نرسیده است	
			۶۰/۲۶۵۷	۶۹	ابتدایی	
			۵۶/۴۷۶۲	۷۰	دیپلمستانی	
			۶۱/۰۱۹۹	۶۷	دانشجو	
			۵۲/۴۶۵۲	۶۵	ازدواج کرده	
			۵۷/۳۳۸۰	۴۰۳	جمع	

برای بررسی وجود تفاوت بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و اهمیت و انسجام خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۰/۹۶۷ می‌باشد که با سطح معنی‌داری که ۰/۵۴۵ می‌باشد (در سطح خطای بیشتر از ۰/۰۵) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین مراحل مختلف چرخه زندگی و اهمیت و انسجام خانواده تفاوت وجود ندارد. Sig.(P)>α(۰/۰۵)

فرضیه سوم

به نظر می‌رسد بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و تفکیک نقش‌های خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۴- بررسی رابطه بین مراحل مختلف چرخه زندگی و تفکیک نقش‌های خانواده

تفسیر	سطح معنی داری (Sig)	مقدار F	میانگین	تعداد	مراحل مختلف چرخه زندگی	نوع آزمون
تفاوت معنی دار نیست	۰/۶۱۶	۰/۹۴۲	۶۸/۷۷۷۸	۶۲	تازه ازدواج کرده و بچه ای ندارم	آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)
			۷۴/۷۴۴۴	۷۰	به سن مدرسه نرسیده است	
			۷۰/۲۲۶۰	۶۹	ابتدایی	
			۶۶/۶۱۲۸	۷۰	دیپلمستانی	
			۶۷/۳۹۲۸	۶۷	دانشجو	
			۷۰/۹۳۷۲	۶۵	ازدواج کرده	
			۶۹/۷۸۵۰	۴۰۳	جمع	

برای بررسی وجود تفاوت بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و تفکیک نقش‌های خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۰/۹۴۲ می‌باشد که با سطح معنی‌داری

که ۰/۶۱۶ می‌باشد (در سطح خطای بیشتر از ۰/۰۵) فرض H_1 تحقیق رد و فرض H_0 مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین مراحل مختلف چرخه زندگی و تفکیک نقش‌های خانواده تفاوت وجود ندارد. $\text{Sig.}(P) > \alpha(0/05)$

فرضیه چهارم

به نظر می‌رسد بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و میزان آزادی در انتخاب همسر تفاوت وجود دارد.

جدول ۵- بررسی رابطه بین مراحل مختلف چرخه زندگی و میزان آزادی در انتخاب همسر

نوع آزمون	مراحل مختلف چرخه زندگی	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	تازه ازدواج کرده و بچه ای ندارم	۶۲	۷۴/۸۶۵۶	۱/۵۸۵	۰/۱۰۱	تفاوت معنی دار نیست
	به سن مدرسه نرسیده است	۷۰	۵۷/۴۷۶۲			
	ابتدایی	۶۹	۷۷/۵۳۶۲			
	دیپلمستانی	۷۰	۷۲/۹۷۶۲			
	دانشجو	۶۷	۷۰/۵۲۲۴			
	ازدواج کرده	۶۵	۶۹/۳۵۹۰			
	جمع	۴۰۳	۷۳/۴۹۰۵			

برای بررسی وجود تفاوت بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و میزان آزادی در انتخاب همسر از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۱/۵۸۵ می‌باشد که با سطح معنی داری ۰/۱۰۱ می‌باشد (در سطح خطای بیشتر از ۰/۰۵) فرض H_1 تحقیق رد و فرض H_0 مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین مراحل مختلف چرخه زندگی و میزان آزادی در انتخاب همسر تفاوت وجود ندارد. $\text{Sig.}(P) > \alpha(0/05)$

فرضیه پنجم

به نظر می‌رسد بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) تفاوت وجود دارد.

جدول ۶- بررسی رابطه بین مراحل مختلف چرخه زندگی و برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده)

نوع آزمون	مراحل مختلف چرخه زندگی	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	تازه ازدواج کرده و بچه ای ندارم	۶۲	۶۶/۴۸۲۱	۰/۹۸۴	۰/۴۹۷	تفاوت معنی دار نیست
	به سن مدرسه نرسیده است	۷۰	۶۴/۸۲۱۴			
	ابتدایی	۶۹	۶۴/۷۱۰۱			
	دیپلمستانی	۷۰	۶۰/۹۶۴۳			
	دانشجو	۶۷	۶۹/۴۷۷۶			
	ازدواج کرده	۶۵	۶۳/۷۳۰۸			
	جمع	۴۰۳	۶۴/۹۸۹۸			

برای بررسی وجود تفاوت بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۰/۹۸۴ می‌باشد که با سطح معنی داری ۰/۴۹۷ می‌باشد (در سطح خطای بیشتر از ۰/۰۵) فرض H_1 تحقیق رد و فرض H_0 مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

قرار می‌گیرد. بنابراین بین مراحل مختلف چرخه زندگی و برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) تفاوت وجود ندارد. $\text{Sig.}(P) > \alpha(0/05)$

فرضیه ششم

به نظر می‌رسد بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و توان مدیریت بحران های خانوادگی تفاوت وجود دارد.

جدول ۷- بررسی رابطه بین مراحل مختلف چرخه زندگی و مدیریت بحران های خانوادگی

نوع آزمون	مراحل مختلف چرخه زندگی	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	تازه ازدواج کرده و بچه ای ندارم	۶۲	۵۲/۱۷۹۷	۱/۷۵۵	۰/۱۲۱	تفاوت معنی دار نیست
	به سن مدرسه نرسیده است	۷۰	۵۶/۱۱۵۱			
	ابتدایی	۶۹	۵۳/۴۰۵۸			
	دبیرستانی	۷۰	۵۰/۳۱۴۳			
	دانشجو	۶۷	۴۷/۵۷۰۵			
	ازدواج کرده	۶۵	۴۷/۸۰۷۷			
	جمع	۴۰۳	۵۱/۲۶۰۳			

برای بررسی وجود تفاوت بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و توان مدیریت بحران های خانوادگی از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۱/۷۵۵ می‌باشد که با سطح معنی داری که ۰/۱۲۱ می‌باشد (در سطح خطای بیشتر از ۰/۰۵) فرض H_1 تحقیق رد و فرض H_0 مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین مراحل مختلف چرخه زندگی و توان مدیریت بحران های خانوادگی تفاوت وجود ندارد. $\text{Sig.}(P) > \alpha(0/05)$

فرضیه هفتم

به نظر می‌رسد بین هویت کارکردی خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۸- بررسی رابطه بین هویت کارکردی خانواده و گونه های مختلف خانواده

نوع آزمون	گونه های خانواده	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	گونه اول: سنتی پایدار	۲۳۳	۴۶/۰۳۳۰	۳/۰۴۹	۰/۰۰۰	تفاوت معنی دار است
	گونه دوم: امروزی پایدار	۱۳۱	۶۸/۱۰۸۶			
	گونه سوم: سنتی ناپایدار	۳۲	۳۷/۵۰۰۰			
	گونه چهارم: امروزی ناپایدار	۶	۱۵/۸۳۳۳			
	جمع	۴۰۲	۵۱/۳۰۰۸			

برای بررسی وجود تفاوت در بین هویت کارکرد خانواده و گونه های مختلف خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۳/۰۴۹ می‌باشد که با سطح معنی داری که ۰/۰۰۰ می‌باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_0 تحقیق رد و فرض H_1 مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین هویت کارکردی خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین ها افرادی که بیشترین میزان هویت کارکردی خانواده را دارند در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند $\text{Sig.}(P) < \alpha(0/05)$

فرضیه هشتم

به نظر می‌رسد بین اهمیت و انسجام خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۹- بررسی رابطه بین اهمیت و انسجام خانواده و گونه های مختلف خانواده

نوع آزمون	گونه های خانواده	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	گونه اول: سنتی پایدار	۲۳۳	۵۳/۰۳۳۴	۴/۷۵۸	۰/۰۰۰	تفاوت معنی دار است
	گونه دوم: امروزی پایدار	۱۳۱	۷۴/۷۳۲۸			
	گونه سوم: سنتی ناپایدار	۳۲	۲۷/۲۳۹۶			
	گونه چهارم: امروزی ناپایدار	۶	۱/۶۶۶۷			
	جمع	۴۰۲	۵۷/۲۸۴۷			

برای بررسی وجود تفاوت در بین اهمیت و انسجام خانواده و گونه های مختلف خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۴/۷۵۸ می‌باشد که با سطح معنی‌داری که ۰/۰۰۰ می‌باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین اهمیت و انسجام خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که بیشترین میزان اهمیت و انسجام خانواده را دارند. در گونه دوم یعنی گونه خانواده امروزی پایدار قرار دارند (Sig.(P)<α(۰/۰۵)

فرضیه نهم

به نظر می‌رسد بین تفکیک نقش‌های خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۰- بررسی رابطه بین تفکیک نقش‌های خانواده و گونه های مختلف خانواده

نوع آزمون	گونه های خانواده	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	گونه اول: سنتی پایدار	۲۳۳	۶۷/۰۳۷۸	۲/۳۵۵	۰/۰۰۰	تفاوت معنی دار است
	گونه دوم: امروزی پایدار	۱۳۱	۷۶/۵۲۶۲			
	گونه سوم: سنتی ناپایدار	۳۲	۵۶/۴۰۲۱			
	گونه چهارم: امروزی ناپایدار	۶	۱۰۰/۰۰۰۰			
	جمع	۴۰۲	۶۹/۷۷۸۴			

برای بررسی وجود تفاوت در بین تفکیک نقش‌های خانواده و گونه های مختلف خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که مقدار F برابر ۲/۳۵۵ می‌باشد که با سطح معنی‌داری که ۰/۰۰۰ می‌باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می‌گیرد. بنابراین بین تفکیک نقش‌های خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که در گونه چهارم یعنی خانواده امروزی ناپایدار هستند بیشترین میزان تفکیک نقش در خانواده را دارند. (Sig.(P)<α(۰/۰۵)

فرضیه دهم

به نظر می‌رسد بین میزان آزادی در انتخاب همسر و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۱- بررسی رابطه بین میزان آزادی در انتخاب همسر و گونه های مختلف خانواده

نوع آزمون	گونه های خانواده	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	گونه اول: سنتی پایدار	۲۳۳	۷۲/۸۵۴۱	۵/۸۴۹	۰/۰۰۰	تفاوت معنی دار است
	گونه دوم: امروزی پایدار	۱۳۱	۸۰/۰۲۵۴			
	گونه سوم: سنتی ناپایدار	۳۲	۵۶/۷۷۰۸			
	گونه چهارم: امروزی ناپایدار	۶	۵۰/۰۰۰۰			
	جمع	۴۰۲	۷۳/۵۶۹۷			

برای بررسی وجود تفاوت در بین آزادی در انتخاب همسر و گونه های مختلف خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می دهد که مقدار F برابر ۵/۸۴۹ می باشد که با سطح معنی داری که ۰/۰۰۰ می باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می گیرد. بنابراین بین آزادی در انتخاب همسر و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین ها افرادی که در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند بیشترین میزان آزادی در انتخاب همسر را دارند. Sig.(P) < α(۰/۰۵)

فرضیه یازدهم

به نظر می رسد بین برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۲- بررسی رابطه بین برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) و گونه های مختلف خانواده

نوع آزمون	گونه های خانواده	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	گونه اول: سنتی پایدار	۲۳۳	۶۴/۵۵۷۷	۴/۷۳۸	۰/۰۰۰	تفاوت معنی دار است
	گونه دوم: امروزی پایدار	۱۳۱	۶۹/۵۸۰۲			
	گونه سوم: سنتی ناپایدار	۳۲	۵۱/۲۵۰۰			
	گونه چهارم: امروزی ناپایدار	۶	۴۷/۵۰۰۰			
	جمع	۴۰۲	۶۴/۸۸۰۵			

برای بررسی وجود تفاوت در بین برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) و گونه های مختلف خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می دهد که مقدار F برابر ۴/۲۳۴ می باشد که با سطح معنی داری که ۰/۰۰۰ می باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می گیرد. بنابراین بین و برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه بودن خانواده) و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین ها افرادی که در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند بیشترین میزان و برابرخواهی جنسیتی (زنانه و مردانه نبودن خانواده) دارند. Sig.(P) < α(۰/۰۵)

فرضیه دوازدهم

به نظر می رسد بین توان مدیریت بحران های خانوادگی و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۳- بررسی رابطه بین توان مدیریت بحران های خانوادگی و گونه های مختلف خانواده

نوع آزمون	گونه های خانواده	تعداد	میانگین	مقدار F	سطح معنی داری (Sig)	تفسیر
آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)	گونه اول: سنتی پایدار	۲۳۳	۴۶/۰۳۳۰	۸۶/۸۹۰	۰/۰۰۰	تفاوت معنی دار است
	گونه دوم: امروزی پایدار	۱۳۱	۶۸/۱۰۸۶			
	گونه سوم: سنتی ناپایدار	۳۲	۲۷/۵۰۰۰			
	گونه چهارم: امروزی ناپایدار	۶	۱۵/۸۳۳۳			
	جمع	۴۰۲	۵۱/۳۰۰۸			

برای بررسی وجود تفاوت در بین توان مدیریت بحران های خانوادگی و گونه های مختلف خانواده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. محاسبات انجام شده نشان می دهد که مقدار F برابر ۸۶/۸۹۰ می باشد که با سطح معنی داری که ۰/۰۰۰ می باشد (در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹) فرض H_۰ تحقیق رد و فرض H_۱ مورد پذیرش قرار می گیرد. بنابراین بین و توان مدیریت بحران های خانوادگی و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین ها

افرادی که در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند توان مدیریت بالایی در بحران های خانوادگی را دارند. $\text{Sig.}(P) < \alpha(0/05)$

نتیجه گیری

پژوهش حاضر به بررسی گونه‌شناسی، چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده پرداخته است. با توجه به نتایج به دست آمده در این پژوهش این طور می‌توان اظهار نظر داشت که براساس تحلیل یافته‌های استنباطی بین قرار گرفتن خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی و هویت کارکردی خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که فرزندشان به سن مدرسه نرسیده است بیشترین میزان هویت کارکردی خانواده را دارند. بین هویت کارکردی خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که بیشترین میزان اهمیت و انسجام خانواده را دارند در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند. بین اهمیت و انسجام خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که بیشترین میزان اهمیت و انسجام خانواده را دارند در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار قرار دارند. بین تفکیک نقش‌های خانواده و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند بیشترین میزان آزادی در انتخاب همسر را دارند. بین برابرخواهی جنسیتی(زنانه و مردانه بودن خانواده) و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند بیشترین میزان و برابرخواهی جنسیتی(زنانه و مردانه بودن خانواده) دارند. بین توان مدیریت بحران های خانوادگی و گونه های مختلف خانواده تفاوت وجود دارد. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که در گونه دوم یعنی خانواده امروزی پایدار هستند بیشترین میزان توان مدیریت بحران های خانوادگی را دارند. همچنین بین مراحل مختلف چرخه زندگی و تفکیک نقش‌های خانواده تفاوت وجود ندارد. بین مراحل مختلف چرخه زندگی و میزان آزادی در انتخاب همسر تفاوت وجود ندارد. بین مراحل مختلف چرخه زندگی و برابرخواهی جنسیتی(زنانه و مردانه بودن خانواده) تفاوت وجود ندارد. بین مراحل مختلف چرخه زندگی و مدیریت بحران های خانوادگی تفاوت وجود ندارد. به طور خلاصه می‌توان گفت متغیرهای اهمیت و انسجام خانواده، تفکیک نقش‌های خانواده، برابرخواهی جنسیتی(زنانه و مردانه بودن خانواده)، مدیریت بحران های خانوادگی در بین گونه های مختلف خانواده متفاوت هستند. با توجه به نتایج میانگین‌ها افرادی که بیشترین میزان اهمیت و انسجام خانواده، هویت کارکردی خانواده، میزان آزادی در انتخاب همسر، برابرخواهی جنسیتی(زنانه و مردانه بودن خانواده) و توان مدیریت بحران های خانوادگی را دارند، در گونه دوم یعنی گونه خانواده امروزی پایدار قرار دارند. و افرادی که در گونه چهارم یعنی خانواده امروزی ناپایدار هستند بیشترین میزان تفکیک نقش در خانواده را دارند.

منابع

۱. اعتمادی، عذرا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه مهارت های ارتباطی و الگوهای ارتباطی در حل تعارضات. فصلنامه زن و جامعه، (۱) ۵، ۶۳-۷۴.
۲. اعزازی، شهلا(۱۳۷۶). جامعه شناسی خانواده، چاپ نخست، تهران: نشر چاپخانه.
۳. آزاد ارمکی، تقی (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی خانواده ایرانی. ناشر: تهران، انتشارات سمت.
۴. آزاد ارمکی، تقی؛ زند، مهناز و خزایی، طاهره (۱۳۷۹). بررسی تحولات اجتماعی و فرهنگی در طول سه نسل خانواده تهرانی: با تاکید بر مقایسه مراسم، آداب و کارکردهای حمایتی. فصلنامه علوم اجتماعی، (۱۶)، ۲۹-۵.
۵. چیل، دیوید (۲۰۰۷). نگارشی جامعه‌شناختی به خانواده‌ها در دنیای امروز. ترجمه: لیبی، محمدمهدی (۱۳۹۴)، ناشر: تهران، انتشارات افکار.
۶. حبیب پور گنابی، کرم و رضا صفری شالی. (۱۳۹۰). راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی تحلیل داده های کمی، تهران: انتشارات متفکران.

۷. دیانت، محسن (۱۳۹۵). تأثیر نظریه کارکردگرایی بر شکل گیری بروکراسی و ساختار فرهنگ در ایران. فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، ۲(۶)، ۱۰۵-۱۲۵.
۸. ساروخانی، محمدباقر (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی خانواده. ناشر: تهران، انتشارات سروش.
۹. ساروخانی، محمدباقر و صداقتی فرد، مجتبی (۱۳۸۸). شکاف نسلی در خانواده ایرانی، دیدگاه‌ها و بینش‌ها. پژوهش نامه علوم اجتماعی، ۳(۴)، ۷-۳۱.
۱۰. شکریگی، عالیه (۱۳۹۰). تجددگرایی سرمایه اجتماعی و خانواده ایرانی. ناشر: تهران، انتشارات جامعه شناسان.
۱۱. علی احمدی، امید (۱۳۹۴). ساختارهای چندگانه در زندگی خانواده. گزارش نشست گروه جامعه‌شناسی، تهران انجمن جامعه‌شناسی ایران، (۳۶۷).
۱۲. فلسفی نژاد، محمدرضا؛ مزینانی، هادی و اعتمادی، احمد (۱۳۸۹). بررسی تأثیر آگاهی از تکالیف تحولی چرخه زندگی خانوادگی بر رضایت زناشویی دانشجویان.
۱۳. گیدنز، آنتونی (۱۳۹۶). جامعه‌شناسی. ترجمه: صبوری کاشانی، منوچهر، ناشر: تهران، انتشارات نی، چاپ بیست و نهم.
14. Duman, F. (2012). The roots of modern feminism: Mary Wollstonecraft and the French Revolution. *International Journal of Humanities and Social*, 2(9), 75-89.
15. Duvall, E. M. (1988). Family development's first forty years. *Family Relations*, 127-134.
16. Fitzpatrick, M. A., & Ritchie, L. D. (1994). Communication schemata within the family: Multiple perspectives on family interaction. *Human Communication Research*, 20(3), 275-301.
17. Walsh, F. (2016). A family developmental framework: Challenges and resilience across the life cycle.